

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu Jána Klučku a sudcov Ľudmily Gajdošíkovej a Alexandra Bröstla vo veci podnetu [REDAKOVANÉ], bytom [REDAKOVANÉ] zastúpenej advokátom JUDr. Rudolfom Žiklom, o porušení jej základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Košice I vo veci sp. zn. 16 C 534/93 dňa 8. marca 2000 takto

r o z h o d o l :

Základné právo [REDAKOVANÉ] na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Košice I vo veci sp. zn. 16 C 534/93 p o r u š e n é b o l o .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bolo 21. septembra 1999 doručené podanie [REDAKOVANÉ] (ďalej len „navrhovateľka“),

bytom [REDAKOVANÉ] označené ako „Podnet“ (čl. 130 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky). Z jeho obsahu vyplynulo, že navrhovateľka v ňom namietala porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ku ktorému malo dôjsť „pomalým postupom Okresného súdu Košice I a predtým OS Košice 1“, ktorým sú spôsobované prietahy v súdnom konaní o neplatnosť skončenia jej pracovného pomeru s Vojenským veterinárnym ústavom Košice (sp. zn. 16 C 534/93), pričom tento spor „trvá už viac ako šesť rokov a súd nie je spôsobilý ho právoplatne ukončiť. Domnievam sa, že sa tak deje zavinením súdu“. Navrhovateľka preto požiadala, aby ústavný súd jej podnet prijal na konanie a následne svojím nálezom rozhodol: „Slovenská republika v zastúpení Okresným súdom Košice 1 a Okresným súdom Košice I svojím postupom v konaní 16 C 534/93 porušila základné ľudské právo [REDAKOVANÉ] na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov upravené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky“.

Súčasťou podnetu navrhovateľky bolo aj písomné splnomocnenie pre advokáta JUDr. Rudolfa Žiklu, Košice, Tichá 18, na jej zastupovanie v konaní pred ústavným súdom. Ústavný súd podnet navrhovateľky predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí senátu 14. decembra 1999, a keďže splňal všetky zákonom predpísané náležitosti podľa § 20 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a nezistil ani žiadne ďalšie dôvody na jeho odmietnutie podľa § 25 ods. 2 citovaného zákona, rozhodol o jeho prijatí na konanie.

Listom zo 16. decembra 1999 vyzval sudca spravodajca právneho zástupcu navrhovateľky, aby sa vyjadril, či trvá na ústnom pojednávaní ústavného súdu o prijatom podnete. Toho istého dňa vyzval ústavný súd predsedu Okresného súdu Košice I, aby sa v lehote 30 dní písomne vyjadril k prijatému podnetu a k vhodnosti ústneho konania pred ústavným súdom. Zároveň ho tiež požiadal o predloženie kompletného spisového materiálu z konania vo veci sp. zn. 16 C 534/93.

Právny zástupca navrhovateľky ústavnému súdu oznámil 21. decembra 1999, že na ústnom pojednávaní netrvá.

Okresný súd Košice I zaslal ústavnému súdu 13. januára 2000 svoje vyjadrenie k podnetu, kompletný spisový materiál z konania vo veci 16 C 534/93 a tiež oznámil, že v konaní o podnete navrhovateľky netrvá na ústnom pojednávaní. Vo svojom vyjadrení (Spr. 663/99) predseda Okresného súdu Košice I uviedol: „[REDAKOVANÉ] je účastníkom konania vo veci Okresného súdu Košice I sp. zn. 16 C 534/93. Predmetná vec napadla na súd 30. 7. 1993. Účastníkmi konania sú žalobkyňa [REDAKOVANÉ] a žalovaný: Vojenský veterinárny ústav Košice – zastúpený Vojenským úradom pre právne zastupovanie, Bratislava, za Kasárňou č. 3. Predmetom konania je neplatnosť rozviazania pracovného pomeru. Vec bola pridelená do senátu 16 C dr. Molnárová. Dr. Molnárová vo veci vykonala prípravu pojednávania, prvé pojednávanie dňa 17. 5. 1994 a v zmysle odročujúceho uznesenia zabezpečovala potrebné dôkazy. Pre nesúčinnosť žalovaného vo veci nebolo rozhodnuté. Po odchode dr. Molnárovej vec bola dňa 17. 1. 1996 pridelená do senátu dr. Szpyrcovej. Vo veci bolo rozhodnuté 2. 10. 1996 uznesením tak, že konanie bolo zastavené v zmysle § 104 ods. 1 OSP pre nedostatok spôsobilosti žalovaného byť účastníkom konania. Voči uzneseniu dňa 18. 10. 1996 bolo podané žalobkyňou odvolanie. Krajský súd v Košiciach uznesením zrušil a vrátil vec na ďalšie konanie. Po vrátení veci súd opätovne rozhodol dňa 25. 6. 1997 tak, že žalobu zamietol. V dôsledku odvolania žalobkyne zo dňa 28. 7. 1997 Krajský súd v Košiciach uznesením 16 Co 370/97-108 zo dňa 16. 3. 1998 rozsudok súdu I. stupňa zrušil a vrátil vec na ďalšie konanie. Po vykonaní dôkazov v zmysle zrušujúceho uznesenia vo veci bolo rozhodnuté 1. 12. 1999. Rozsudok sa v súčasnosti doručuje účastníkom. Doterajšia dĺžka konania ovplyvnila zmenu vybavujúceho sudcu, nesúčinnosť žalovaného a tiež procesné úkony“.

II.

Zo spisu Okresného súdu Košice I (ďalej len „súd“) vo veci sp. zn. 16 C 534/93 vyplynuli pre ústavný súd nasledovné skutočnosti. Konajúcou sudkyňou vo veci bola v období od podania žaloby v roku 1993 do konca roku 1995 JUDr. Anna Molnárová a následne vo veci konala JUDr. Blažena Szpyrcová. Navrhovateľka podala na Obvodný súd Košice 1 (v súčasnosti po uskutočnených územných a organizačných zmenách Okresný súd Košice I) 30. júla 1993 žalobu proti Vojenskému veterinárnemu ústavu Košice o neplatnosť skončenia jej pracovného pomeru výpoveďou podľa § 46 ods. 1 písm. c) Zákonníka práce. Súd vyzval navrhovateľku na zaplatenie súdneho poplatku a žalovaného, aby sa vyjadril k návrhu. Vojenský veterinárny ústav Košice súdu oznámil, že v konaní ho bude zastupovať Vojenský úrad pre právne zastupovanie v Bratislave. Ten Obvodnému súdu Košice 1 dňa 8. novembra 1993 podal vyjadrenie k návrhu, v ktorom žiadal, aby súd konanie zastavil, nakoľko žaloba smeruje proti odporcovi, ktorý nemá právnu subjektivitu. Vojenský úrad pre právne zastupovanie v Bratislave vo svojom vyjadrení ďalej uviedol, že v prípade, ak by bola žaloba podaná proti právne spôsobilému a pasívne legitimovanému subjektu, treba ju považovať za oneskorenú a v prípade, že by nebol daný dôvod na zastavenie konania, sú dané meritórne dôvody na zamietnutie žaloby, nakoľko boli dodržané všetky materiálne a formálne podmienky pre danie platnej výpovede.

Dňa 8. novembra 1993 vydal Obvodný súd Košice 1 uznesenie o vrátení návrhu na opravu, nakoľko smeruje voči odporcovi, ktorý nemá právnu subjektivitu. Vyjadrenie odporcu bolo doručené navrhovateľke, ktorá súdu predložila 23. novembra 1993 opravu žaloby, v ktorej za odporcu označila Armádu Slovenskej republiky, zastúpenú Vojenským úradom pre právne zastupovanie v Bratislave, a 6. decembra 1993 stanovisko k vyjadreniu žalovaného.

Za obdobie ďalších 3 mesiacov Obvodný súd Košice 1 nevykonával žiadne ďalšie úkony. Dňa 14. februára 1994 zaslalo pracovno-právne oddelenie Vojenského úradu pre právne zastupovanie súdu dopyt, čo mu bráni v tom, aby vo veci konal. Toho

istého dňa dala konajúca sudkyňa kancelárii pokyn na predvolanie účastníkov na pojednávanie na deň 17. mája 1994.

Prvé pojednávanie vo veci navrhovateľky bolo uskutočnené po viac ako 9 mesiacoch od podania žaloby na súd 17. mája 1994. Sudkyňa pojednávanie vytýčila s takmer 3-mesačným predstihom (čo platí aj pre ďalšie pojednávania vo veci), pričom v období od vytýčenia pojednávania do jeho uskutočnenia súd nevykonával žiadne úkony.

Pojednávanie 17. mája 1994 však bolo odročené na neurčito s tým, že právny zástupca odporcu zašle súdu kópie všetkých dokladov, ktoré boli predložené na pojednávaní a súd si vyžiada stanovisko Ministerstva zdravotníctva SR.

Celé nasledujúce obdobie až do prevzatia spisu ďalšou konajúcou sudkyňou 17. januára 1996, t. j. viac ako 1,5 roka, sa sudkyňa JUDr. Molnárová venovala predovšetkým žiadostiam, resp. dopytom na Ministerstvo zdravotníctva SR k zaslaniu ich stanoviska ohľadom nástupu na ústavnú liečbu navrhovateľky. Nakoľko Ministerstvo zdravotníctva SR dopytu nerozumelo, žiadalo o jeho spresnenie, následne na spresnenú výzvu nereagovalo, po čom nasledovali dve urgencie, po ktorých súd uložil 22. mája 1995 ministerstvu pokutu 2 000 Sk, pretože „nerešpektovalo požiadavku súdu a neoznámilo skutočnosti, ktoré majú význam pre rozhodnutie súdu vo veci samej“. Ministerstvo zdravotníctva reagovalo na požiadavku súdu 21. augusta 1995, pričom požiadalo o odpustenie uloženej pokuty. Súd odpoveď nepovažoval za vybavenie svojej požiadavky, a preto opätovne spresnil svoj dopyt. V tomto štádiu konania postúpilo ministerstvo zdravotníctva dožiadanie Obvodného súdu Košice 1 na vybavenie ministerstvu obrany, keďže „pacientka je pracovníčkou rezortu ministerstva obrany“, a súd informovalo, že k veci sa musí vyjadriť ošetrujúci lekár navrhovateľky. Požiadavku súdu postúpilo ministerstvo obrany 6. októbra 1995 Vojenskej zdravotnej poisťovni, pretože „naše predpisy tento stav bližšie neupravujú“. Vojenská zdravotná poisťovňa 4. septembra 1995 súdu oznámila, že nie je „vecne príslušná k riešeniu predmetnej veci“.

Opatrením predsedu Obvodného súdu Košice 1 zo 17. januára 1996 bola vec 16 C 534/93 pridelená do senátu 13 C a konajúcou sudkyňou sa stala JUDr. Blažena Szpyrcová. Táto si prvé podklady pre konanie vo veci 23. mája 1996 vyžiadala od Vojenského ústavu pre choroby pľúčne Nová Polianka - Vysoké Tatry a Vojenskej nemocnice ORL Košice po 4 mesiacoch od pridelenia spisu, pričom svoju pozornosť v tomto štádiu konania venovala zisťovaniu skutočností, ktoré majú vplyv na plynutie ochrannej doby, resp. preskúmaniu postupu v prípade, ak pacient bez ospravedlnenia nenastúpil na ústavnú liečbu.

Dňa 19. júla 1996 dala sudkyňa pokyn kancelárii na vytýčenie pojednávania na 2. október 1996. Kancelária pokyn vybavila 3. septembra 1996 - po 46 dňoch, čo však vzhľadom na viac ako 3-mesačný predstih vo vytyčovaní termínu nemalo na konanie žiaden vplyv.

Pojednávanie 2. októbra 1996 sa uskutočnilo za účasti navrhovateľky a odporcu zastupoval Mgr. Daniel Lukáč, ktorý uplatnil námietku, že Výskumný veterinárny ústav Košice nemôže byť účastníkom konania. Na jej základe konajúca sudkyňa konanie vo veci uznesením 16 C 534/93-59 zastavila. V tejto súvislosti je potrebné poukázať na skutočnosť, že námietku nespôsobilosti ústavu byť účastníkom konania uplatnil Vojenský ústav pre právne zastupovanie v Bratislave už 14. októbra 1993 vo svojom vyjadrení k žalobe, 1. konajúca sudkyňa však námietku neuznala a v konaní pokračovala ďalej, kým pre v poradí 2. sudkyňu sa tie isté námietky stali dôvodom na zastavenie konania. Právny zástupca odporcu v tejto súvislosti poukázal na ustanovenia vojenského predpisu S-Všeob-P-10 (Pracovný poriadok pre občianskych zamestnancov vojenskej správy), kópiu ktorého zaslal súdu po uskutočnení pojednávania. Predložený pracovný poriadok je z 30. júna 1993, čo na posúdenie otázky právnej subjektivity nemá vplyv, avšak navrhovateľka dostala výpoveď 1. februára 1993, výpovedná doba jej uplynula 31. mája 1993, z čoho vyplýva, že uvedený pracovný poriadok sa na ňu nemohol vzťahovať.

Proti uzneseniu o zastavení konania podala navrhovateľka odvolanie 18. októbra 1996. Spisový materiál bol na odvolacie konanie postúpený 25. októbra 1996 Krajskému súdu v Košiciach. Krajský súd o odvolaní rozhodol po 4 mesiacoch od postúpenia spisu. Ústavný súd ale v danom prípade neskúmal, či k zbytočným prieťahom v konaní došlo aj na Krajskom súde v Košiciach, nakoľko navrhovateľka prieťahy v jeho konaní nenamietala. Krajský súd Košice odvolanie žalobkyne uznal za dôvodné, uznesením č. 19 Co 492/96-70 z 27. februára 1997 rozhodnutie súdu I. stupňa zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Dňa 8. apríla 1997 (takmer po mesiaci od doručenia uznesenia Krajského súdu Košice) vytyčuje konajúca sudkyňa s dvojmesačným predstihom ďalšie pojednávanie vo veci na 4. jún 1997. Toto pojednávanie bolo odročené pre neúčast' členky senátu na 25. jún 1997 (obdobná situácia sa zopakovala aj pri ďalšom pojednávaní vytyčenom na 26. máj 1999).

Na pojednávaní 25. júna 1997 (v neprítomnosti žalovaného, ktorý zotrval na doterajších prednesoch a súhlasil s uskutočnením pojednávania) súd rozhodol rozsudkom 16 C 534/93-83 o zamietnutí návrhu navrhovateľky. Proti rozsudku súdu (v časti výroku o nepriznaní trov konania) podal odvolanie Vojenský úrad pre právne zastupovanie Bratislava a navrhovateľka v hlavnej časti, pričom žiadala, aby odvolací súd napadnutý rozsudok zmenil a v celom rozsahu jej vyhovel. Po vyjadrení Vojenského úradu pre právne zastupovanie k odvolaniu navrhovateľky bol spis 9. septembra 1997 predložený Krajskému súdu v Košiciach na rozhodnutie.

Pojednávanie na Krajskom súde v Košiciach sa uskutočnilo 16. marca 1998. Krajský súd uznesením 16 Co 370/97-108 rozsudok zrušil a vec vrátil súdu I. stupňa na ďalšie konanie. Uznesenie bolo Okresnému súdu Košice I doručené 20. mája 1998 a právoplatnosť nadobudlo 2. júna 1998. S odstupom 2 mesiacov a s 2-mesačným predstihom 20. júla 1998 vytyčila sudkyňa pojednávanie na 30. september 1998 a vyžiadala si od odporcu doklady označené v rozhodnutí odvolacieho súdu. Pojednávanie vo veci bolo však odročené na neurčito s tým, že odporca zašle zoznam

útvarov a zariadení nachádzajúcich sa v Košiciach a patriacich pod Armádu Slovenskej republiky v roku 1993. Odporca zoznam, v ktorom bolo uvedených 6 organizácií, zaslal súdu listom z 21. decembra 1998. Všetky označené útvary boli súdom dožiadané o oznámenie, či mali v roku 1992 voľné pracovné miesto. Vzhľadom na formuláciu a nejasnosť prípisu okresného súdu odpovedala väčšina organizácií tak, že z uvádzaných skutočností nemohol súd získať dôkazy relevantné pre prebiehajúce konanie.

Dňa 18. februára 1999 vyžiadala sudkyňa od Vojenského útvaru pre právne zastupovanie Smernice pre poskytovanie preventívnej rehabilitácie, kúpeľnej liečby a výberovej rekreácie a od Vojenského ústavu pre choroby pľúcne v Novej Polianke špeciálny predpis Armády SR Zdrav. 2-1 a Prevádzkový poriadok z 15. októbra 1985. Z odpovedí na uvedené dožiadania však vyplýva, že neboli správne pochopené, v dôsledku čoho súd nezískal potrebné podklady pre ďalšie konanie vo veci. Vojenský úrad pre právne zastupovanie súdu oznámil, že sa mu napriek vynaloženému úsiliu súdom požadované doklady nepodarilo zabezpečiť.

Ďalšie pojednávanie vo veci bolo vytýčené 28. apríla 1999 na 26. máj 1999. Toho istého dňa Okresný súd Košice vyzval Vojenský ústav pre choroby pľúcne v Novej Polianke na zaslanie predpisov, z ktorých by sa súd mohol dozvedieť o postupe pri nenastúpení liečby pacienta na ústavné liečenie.

Súd tiež uznesením 28. apríla 1999 vyzval navrhovateľku, aby svoj žalobný návrh doplnila o výšku sumy, ktorej sa domáha z titulu neplatného skončenia pracovného pomeru od 1. júna 1993 do rozhodnutia súdu. Dňa 17. mája 1999 navrhovateľka oznámila súdu, že táto suma predstavuje 538 928,60 Sk a navrhla vypočutie svedkov.

Pojednávanie vo veci 26. mája 1999 bolo odročené pre neprítomnosť riadne predvolaných členov senátu na 16. jún 1999.

Dňa 25. mája 1999 bolo súdu doručené vyjadrenie Vojenského ústavu pre choroby pľúcne. Toto vyjadrenie neobsahuje žiadne nové skutočnosti v porovnaní s tými, ktoré už súd mal k dispozícii. Náčelník Úradu vojenskej správy Košice súdu oznámil, že 4 pracovné miesta, na ktoré bolo vykonané výberové konanie, nezodpovedali kvalifikácii navrhovateľky, takže nešlo o miesta, ktoré jej bolo možné ponúknuť, resp. ju na ne zaradiť. V spise je bez číslovania a sprievodného listu založený Prevádzkový poriadok Vojenského ústavu pre choroby pľúcne v Novej Polianke.

Na pojednávaní uskutočnenom 16. júna 1999 boli vypočuté svedkyne, ktoré navrhla žalobkyňa. Súd pojednávanie odročil na 29. september 1999 (3-mesačný predstih) s tým, že budú vyžiadané ďalšie doklady potrebné pre rozhodnutie.

Vojenský úrad pre právne zastupovanie podal súdu 23. júna 1999 vyjadrenie, že pôvodne podaná žaloba nebola podpísaná a datovaná, nie je preto relevantná a žiadajú ju zamietnuť. Zo spisu vyplýva, že žalobkyňa podpísala žalobný návrh na pojednávaní 1. decembra 1999.

Dňa 28. júna 1999 bol kompletný spisový materiál 16 C 534/93 zapožičaný Ústavnému súdu Slovenskej republiky pre konanie vo veci podnetu I. ÚS 42/99. Spis bol súdu vrátený 23. augusta 1999.

Navrhovateľka zaslala súdu 9. augusta 1999 doklad, že 1. júna 1993 oznámila Vojenskému veterinárnemu ústavu v Košiciach, že trvá na ďalšom zamestnávaní, a odpoveď náčelníka na tento list z 2. júna 1993.

Listami z 3. septembra 1999 Okresný súd Košice vyžiadal doklady od Okresného úradu práce Košice III o dĺžke evidencie uchádzača o zamestnanie a výške vyplácanej podpory, odboru sociálnych vecí Okresného úradu Košice III k vyplácaniu sociálnych dávok, súčasného zamestnávateľa žalobkyne – Lekárskej fakulty UPJŠ Košice a Úradu vojenskej správy Košice.

Pojednávanie vytýčené na 29. september 1999 bolo odročené na 1. december 1999 z dôvodu, že sa ospravedlnil žalovaný aj predvolaný svedok. Dňa 4. novembra 1999 súd urguje vybavenie dožiadaní a zisťuje ďalšie okolnosti potrebné pre rozhodnutie. V priebehu mesiacov september až november boli súdu doručené ďalšie doklady.

Pojednávania 1. decembra 1999 sa zúčastnili všetci predvolaní. Súd rozsudkom 16 C 534/93-178 určil, že výpoveď daná navrhovateľke odporcom dňa 1. februára 1993 je neplatná, odporcu zaviazal k náhrade sumy 227 859 Sk. V prevyšujúcej časti návrh zamietol a účastníkom nepriznal náhradu trov konania. Uvedené rozhodnutie bolo vydané po 6 rokoch a 4 mesiacoch od podania žaloby.

III.

Účelom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na štátnom orgáne sa právna neistota osoby neodstráni. Až právoplatným rozhodnutím sa vytvára právna istota. Preto pre splnenie ústavného práva zaručeného čl. 48 ods. 2 nestačí, aby štátny orgán vec prerokoval. Ústavné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov sa splní až právoplatným rozhodnutím štátneho orgánu, na ktorom sa osoba domáha odstránenia právnej neistoty ohľadne svojich práv (II. ÚS 26/95).

Pri rozhodovaní, či vo veci došlo k prietahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd zohľadňuje 3 kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka konania (2) a spôsob, akým súd v konaní postupoval (3) (I. ÚS 70/98).

Uplatňujúc tieto kritériá mal súčasne ústavný súd stále na zreteli aj povahu veci, nakoľko „stav neistoty ohľadne trvania pracovného pomeru závažne ovplyvňuje

zabezpečovanie životných potrieb účastníka konania a jeho rodiny. Ústavný súd Slovenskej republiky spor o trvanie pracovného pomeru hodnotí ako predmet konania, ktorý je právne významný pre rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky o tom, či v konaní pred všeobecným súdom došlo k porušeniu práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov priznaného čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky“ (II. ÚS 52/99).

1. Predmetom konania na Okresnom súde Košice I vo veci sp. zn. 16 C 534/93 bol pracovno-právny spor navrhovateľky a úlohou súdu bolo rozhodnúť, či výpoveď z pracovného pomeru, ktorá jej bola daná zamestnávateľskou organizáciou 1. februára 1993, bola platná. Vec z tohto hľadiska preto nie je možné hodnotiť ako právne či fakticky zložitú. V období privatizácie a transformácie spoločnosti na trhové hospodárstvo dochádza k mnohým zmenám v pracovno-právnych vzťahoch, pričom uplatnenie § 46 ods. 1 písm. c) Zákonníka práce možno považovať za bežný a aj frekventovaný spôsob ukončenia pracovného pomeru zo strany organizácií, ktoré prechádzali organizačnými zmenami. Pre sudcu rozhodujúceho pracovno-právne spory by preto stanovenie procesného postupu a zabezpečenie dôkazov nemalo predstavovať osobitný problém. Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd nepovažoval vec za právne ani fakticky zložitú.

2. Správanie sa účastníka konania je druhým kritériom pri zisťovaní, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným prietahom, a tým k porušeniu ústavného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

Správanie navrhovateľky vo veci 16 C 534/93 možno počas celého súdneho konania hodnotiť ako aktívne a súčinnosťné. Navrhovateľka sa zúčastnila všetkých vytýčených pojednávaní vo veci, súdu predkladala požadované doklady, navrhovala vykonanie dôkazov, opakovane podala sťažnosť na prietahy v konaní. V dôsledku takéhoto jej postupu preto nedochádzalo k prietahom v konaní ako prvostupňového súdu (Obvodný súd Košice 1, Okresný súd Košice I), tak ani odvolacieho súdu (Krajský súd Košice).

3. Tretím hodnotiacim kritériom, použitím ktorého ústavný súd zisťuje, či došlo k porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, je správanie samotného súdu. Navrhovateľka tiež uviedla, že k porušeniu jej základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy dochádza „pomalým postupom Okresného súdu Košice I“, resp. že k prietahom v súdnom konaní dochádza „zavinením súdu“.

Ústavný súd pri tomto kritériu zistil, že k prietahom v súdnom konaní nedošlo v dôsledku nečinnosti Obvodného súdu Košice 1, resp. Okresného súdu Košice I, vo veci sp. zn. 16 C 534/93 (v priebehu rokov 1993 – 1999 sa uskutočnilo celkom 9 pojednávaní a súd vykonal množstvo procesných úkonov). V súlade so svojou doterajšou judikatúrou však ústavný súd tiež konštatuje, že k zbytočným prietahom v súdnom konaní môže dôjsť nielen samotným nekonaním príslušného súdu (napríklad nevytyčovaním pojednávania), ale aj takou činnosťou súdu, ktorá nesmeruje k odstráneniu právnej neistoty účastníka súdneho konania vo veci, s ktorou sa obrátil na súd. Takto vo veci podnetu sp. zn. II. ÚS 33/99 ústavný súd uviedol: „Aj nesprávna činnosť štátneho orgánu môže zapríčiniť porušenie práva zaručeného podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, ak činnosť štátneho orgánu nesmeruje k odstráneniu právnej neistoty ohľadne tých práv, kvôli ktorým sa osoba obrátila na štátny orgán, aby o jej veci rozhodol“. Aj v ďalšej veci sp. zn. II. ÚS 64/99 ústavný súd uviedol: „Právo zaručené občanovi podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky sa môže realizovať len prostredníctvom takého konania súdov, ktoré smeruje k odstráneniu právnej neistoty, kvôli ktorej sa občan obrátil na orgán súdnej moci“.

Za konanie súdu, ktoré smeruje k odstráneniu právnej neistoty účastníka súdneho konania, však nemožno považovať zisťovanie takých skutočností a zadovážovanie takých dôkazov, ktoré napokon nie sú použité ako základ pre rozhodnutie všeobecného súdu v spornej veci. Je nepochybné, že splneniu tejto úlohy

zodpovedá správna právna kvalifikácia predloženej veci a tomu zodpovedajúci procesný postup všeobecného súdu z tejto kvalifikácie vychádzajúci.

Účastník súdneho konania má preto právo dôvodne očakávať, že súd jeho vec správne posúdi a nepôjde cestou omylov. Po právnej kvalifikácii prípadu a stanovení potreby dôkazov vo veci musí tieto zabezpečovať v súčinnosti s inými orgánmi. Svoje požiadavky musí súd formulovať zrozumiteľne a jednoznačne, aby mu dožiadané orgány poskytli dôkazy potrebné pre rozhodnutie vo veci bez nutnosti dopytov na spresnenie jeho požiadaviek.

Z predloženej dokumentácie, ako aj z kompletného spisového materiálu vo veci sp. zn. 16 C 534/93 ústavný súd zistil, že Obvodný súd Košice 1, resp. Okresný súd Košice I, svoj procesný postup v nej orientoval dvoma rôznymi smermi, a to jednak na zisťovanie takých dôkazov na rozhodnutie vo veci samej, ktorými sa mala preukázať dôvodnosť zákazu výpovede danej navrhovateľke podľa § 48 ods. 1 písm. a) Zákonníka práce (ochranná doba), a jednak na preukázanie neplatnosti výpovede pre nesplnenie podmienok uvedených v § 46 ods. 2 Zákonníka práce (nezabezpečenie ponuky vhodnej práce zo strany zamestnávateľskej organizácie navrhovateľky).

Vo veci sp. zn. 16 C 534/93 konali dve sudkyne, pričom obidve postupovali pri jej prejednávaní odlišným spôsobom. Prvá konajúca sudkyňa JUDr. Molnárová v priebehu rokov 1993 – 1995 aktivitu súdu orientovala na zisťovanie skutočností a zadováženie dôkazov, ktorými sa malo preukázať, či výpoveď daná navrhovateľke jej zamestnávateľskou organizáciou 1. februára 1993 nebola neplatná z toho dôvodu, že k nej došlo počas tzv. ochrannej doby podľa § 48 ods. 1 písm. a) Zákonníka práce. V takomto procesnom postupe pokračovala od roku 1996 aj druhá konajúca sudkyňa JUDr. Szpyrcová, ktorá ešte v apríli 1999 vyzvala Vojenský ústav pre choroby pľúcne v Novej Polianke o zaslanie predpisov, z ktorých by sa dozvedela o postupe organizácie v prípade nenastúpenia pacientky na ústavnú liečbu. Podstatná časť dokazovania súdu bola teda orientovaná na preukázanie skutočností, či navrhovateľke bola alebo nebola daná výpoveď v ochrannej dobe, pričom § 48 ods. 1 písm. a)

Zákonníka práce však sudkyňa napokon nepoužila vo svojom rozhodnutí o neplatnosti výpovede. V rozsudku Okresného súdu Košice I z 1. decembra 1999 sa v tejto súvislosti uvádza: „Súd sa podrobnejšie nezaoberal ďalším dôvodom neplatnosti výpovede uvádzaným navrhovateľkou, a to že v čase dania výpovede odporcom bola v ochrannej dobe podľa § 48 ods. 1 písm. a) Zákonníka práce, pretože už samotné nesplnenie ponukovej povinnosti zo strany odporcu robí výpoveď danú navrhovateľke neplatnou“.

Hoci preto súd vo veci sp. zn. 16 C 534/93 počas obdobia rokov 1993 – 1997 urobil množstvo úkonov, aby za základ rozhodnutia zobral § 48 ods. 1 písm. a) Zákonníka práce, napokon rozhodol o neplatnosti výpovede danej navrhovateľke jej zamestnávateľskou organizáciou z iného dôvodu, t. j. pre nesplnenie podmienky podľa § 46 ods. 2 Zákonníka práce.

Dobu nevyhnutnú na zadováženie tých dôkazov a zistenie tých skutočností, ktoré súd napokon nepoužil ako základ svojho rozsudku vo veci sp. zn. 16 C 534/93, ústavný súd vyhodnotil ako zbytočné prietahy v konaní Okresného súdu Košice I, pretože úkony súdu počas nej vykonané nevedli k odstráneniu právnej neistoty navrhovateľky.

K zisťovaniu skutočností a zadováženiu dokladov, ktoré boli skutočne použité pre rozhodnutie súdu vo veci samej, súd pristúpil až od septembra 1998, t. j. po viac ako piatich rokoch od podania žaloby navrhovateľkou na Obvodný súd Košice I (30. júla 1993). Procesné úkony súdu po tomto období smerovali k zadováženiu podkladov pre jeho rozhodnutie, a tým aj k odstráneniu právnej neistoty navrhovateľky vo veci, s ktorou sa obrátila na súd.

Pri úkonoch súdu, ktoré vykazujú pravidelnú činnosť, ústavný súd ďalej zistil, že dopyty zasielané dožiadaným orgánom (Ministerstvu zdravotníctva SR, vojenským útvarom a pod.) neboli formulované zrozumiteľne, čo viedlo k opakovaným dopytom dožiadaných orgánov, a tým k predlžovaniu konania na súde. Dĺžku konania navyše

ovplyvnilo aj vytyčovanie pojednávania spravidla s 3-mesačným časovým predstihom (prípadné odročenie vytyčeného pojednávania znamenalo, že medzi dvoma pojednávania uplynulo takmer 6 mesiacov) a v období po vytyčení pojednávania súd spravidla nevykonával ďalšie úkony. Získavanie dôkazov možno počas celého konania vo veci sp. zn. 16 C 534/93 na Okresnom súde Košice I hodnotiť ako neefektívne a nekoordinované, ktoré sa v konkrétnych okolnostiach prípadu napokon stávalo čoraz náročnejšie v závislosti od rastúceho odstupu od doby ukončenia pracovného pomeru navrhovateľky (časový a ľudský faktor), neplatnosť ktorého bola napadnutá žalobou.

Zbytočné prietahy v uvedenom konaní nebolo vhodné presnejšie časovo ohraničovať, pretože doposiaľ uskutočnené konanie bolo nimi poznamenané vcelku, nakoľko súd vo viac ako 6-ročnom období zdĺhavým a neefektívnym spôsobom zisťoval skutočnosti a zadovážoval dôkazy, prevažnú väčšinu ktorých napokon v rozhodnutí o veci samej nepoužil.

Z uvedených dôvodov bolo preto treba rozhodnúť tak, že zbytočnými prietahmi v konaní Okresného súdu Košice I došlo k porušeniu základného práva navrhovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 8. marca 2000

Ján K l u č k a
predseda senátu